

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	NON CUBRIR
MATERIA	Historia da posta en escena
DISCIPLINA	Historia das artes do espectáculo
TITULACIÓN	Grao en Arte Dramática
ESPECIALIDADE	Dirección de Escena e Dramaturxia
ITINERARIO	Ambos
CURSO	2º
CRÉDITOS ECTS	5
CARÁCTER	Obrigatoria
DEPARTAMENTO	Teoría e historia das artes escénicas
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADOR/A	Roberto Pascual
DOCENTES	Nome e apelidos: Roberto Pascual Horario titorías: Despacho: T4 Contacto: robertopascual@edu.xunta.es
DESCRIPCIÓN	Estudo do desenvolvemento histórico das diferentes formas do teatro e das outras artes do espectáculo así coma da súa imaxe visual e as distintas opcións de dramatúrxicas desde as primeiras manifestacións escénicas ata os nosos días, abordando non só a orde cronolóxica dos aconteceres escénicos, senón tamén a xestión dos grandes conceptos da teoría e a práctica escénica coas súas concrecións no tempo e no espazo.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Saber achegarse de xeito crítico, tanto por oral como por escrito, a calquera texto histórico, tanto literario coma teórico ou filosófico, sobre as artes do espectáculo.

2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T5	Comprender e utilizar, cando menos, unha lingua estranxeira no ámbito do seu desenvolvemento profesional.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.
X7	Valorar a Arte Dramática como unha actividade integrada na sociedade e na cultura galegas, coas que comparte obxectivos e retos

X8	Vincular a propia actividade teatral e escénica a outras disciplinas do pensamento científico e humanístico, ás artes en xeral e ao resto de disciplinas teatrais en particular, enriquecendo o exercicio da súa profesión cunha dimensión multidisciplinar.	
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DE ESPECIALIDADE		
ED5	Investigar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire á metodoloxía de traballo como á renovación estética.	
ED6	Estudar o feito escénico a partir de diferentes métodos e coñecer aspectos básicos na investigación escénica.	
3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA		COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Comprensión científica do significado e alcance disciplinar da Historiografía no contexto dos estudos literarios, teatrais, filosóficos e artísticos		T5, T8, X6, ED5, ED6
2. Adquisición e dominio dos elementos terminolóxicos e conceptuais correspondentes aos núcleos temáticos da disciplina		T2, T5, T8, X6, ED5, ED6
3. Adquisición e dominio de coñecementos teóricos e dos recursos metodolóxicos para o estudo sistemático da arte teatral e dramaturxica na súa historia.		T2, T5, T8, X6, X8, ED5, ED6
4. Adquisición e desenvolvemento de capacidades básicas e técnicas de análise e investigación no marco da disciplina		T2, T8, T14, X6, ED5, ED6
5. Proxección da disciplina e dos seus aportes científicos, metodolóxicos e profesionais no ámbito da cultura e da creación artística.		T8, T14, X7, X8, ED5, ED6
6. Coñecemento do teatro e outras artes do espectáculo con vinculación á dirección de escena e a dramaturxia desde as orixes ata os nosos días		T2, X6, ED5, ED6
7. Coñecemento específico de noções básicas da historia do teatro e outras artes escénicas nos contextos máis próximos (Galicia)		X7, ED5, ED6
8. Comprensión e utilización das características do teatro e doutras artes escénicas nas distintas épocas históricas co fin de comprender unha idea de evolución que guía a historia da arte dramática desde os conceptos de ruptura e revolución.		T14, X8, ED5, ED6
4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
2. A posta en escena no teatro grecolatino e medieval	2.1. Grecia e o corega. 2.2. Roma e a organización do espectáculo. 2.3. A posta en escena medieval: a figura do mestre de representación.	5
3. O desenvolvemento das grandes tradicións escénicas en Europa: Renacemento e Barroco	3.1. Disposición escénica no Século de Ouro. 3.2. O "wooden 'o'" do teatro Isabelino e características desta teatralidade. 3.3. O dispositivo escénico da Commedia dell'Arte 3.4. O nacemento do "teatro á italiana" fronte a esoutras teatralidades	6
4. A posta en escena moderna	4.1. O desenvolvemento da fórmula á italiana no clasicismo francés. 4.2. Wagner e o nacemento do director de escena. 4.3. Da posta en escena realista aos teatros da arte.	5
5. A Vangarda escénica e as grandes aportacións á dirección.	5.1. A revolución da imaxe escénica e o novo concepto de actor. 5.2. Antonin Artaud e o Teatro da Crueldade 5.3. A posta en escena na vangarda española: Cipriano Rivas Cheriff	10

	5.4. Teatralidade e política: de Piscator a Brecht.		
6. A posta en escena na segunda metade do século XX	6.1. Unha posta en escena do teatro do absurdo? 6.2. De Strehler a Peter Brook pasando pola antropoloxía, o Living Theatre Bob Wilson. A posta en escena no século XX e os novos referentes da dirección escénica contemporánea. 6.3. A revolución postdramática	10	
7. Unha historia do teatro galego dende a posta en escena	7.1. Cara á definición do teatro nacional 7.2. Teatro e Ditadura franquista 7.3. Abrente e o teatro postautonómico 7.4. O teatro galego na actualidade	16	
TOTAL SESIÓNS		52	
5. PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Exposición maxistral (con ou sen Moodle)	65		65
Comentarios de textos, fotografías, vídeos (con ou sen Moodle)	4	2	6
Estudo persoal, lecturas complementarias e obrigatorias		25	25
Debate colectivo na aula (con ou sen Moodle)	12		12
Titorías individuais	3		3
Actividades de avaliación. Exames	2	20	22
Actividades de avaliación. Revisión (opcional)	30 mins		30 mins
6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE			
Actividades	Descrición		
Exposición maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices de traballo e aspectos básicos para o debate co fin de fornecer na aula e directamente os contidos conceptuais mínimos da disciplina.		
Comentarios de textos, fotografías, vídeos	Exercicio escrito de análise e crítica de distintos documentos históricos ou teóricos referidos aos contidos da materia a realizar ao fin de cada tema.		
Estudo persoal, lecturas complementarias e obrigatorias	Traballo persoal do estudante para a fixación dos contados co fin da súa demostración de coñecementos ou da súa demostración de excelencia nas distintas probas. Trátase do traballo de estudo dos contidos fornecidos na aula, así como a lectura de textos obrigatorios e o acceso a distintos materiais recomendados polo docente.		
Titorías individuais	Visita de cada alumno ao docente co fin de realizar un seguemento da súa implicación coa materia.		
Actividades de avaliación	Exame escrito ao final de cada tema		
7. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN			

7.1 Avaliación ordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<p>Exame / traballo da materia ao final de cada tema segundo se vaia explicando. Páctase co alumnado a data.</p> <p>Os exames da materia responderán ao seguinte modelo:</p> <p>a) Texto/Imaxe correspondente a algún dos momentos históricos contemplados neste Programa con dúas preguntas nas que, a partir do texto/imaxe, o estudante poida demostrar a súa adquisición de competencias mínimas esixidas e a súa consecución dos obxectivos.</p> <p>b) Unha ou dúas preguntas tipo tema.</p> <p>c) Conceptos para definir.</p>	T2, T8, X6, ED6	95%
Participación activa nas actividades de aula (debates, comentarios de textos, etc.) tanto de carácter individual coma de grupo.	T8, T14, X7, X8, ED5, ED6	5%
<i>Amnistía ortográfica:</i> Prégase atención á redacción e ás faltas de ortografía nas probas e traballos, pois poden rebaixar a nota en 0,05 puntos por falta en casos de exceso, puntuación que será devolta se o alumno demostra ter superado o problema en probas sucesivas.		
<i>Política antiplaxio:</i> Calquera copia ou paráfrase directa de traballos publicados en calquera soporte (fundamentalmente internet) implicará un suspenso automático, só recuperábel nas convocatorias ordinaria e/ou extraordinaria.		
<p>Aqueles estudantes que non teñan superada algunha das probas necesarias para aprobar a materia, deberán:</p> <p>1/ Realizar un exame na data e hora da convocatoria ordinaria de febreiro (vid. as características do exame no punto anterior);</p> <p>ou 2/ Demostrar, a través da realización dalgunha proba específica ou da repetición dalgún dos traballos non entregados/non superados que o/a alumno/a está en disposición de acadar as competencias non superadas.</p> <p>Será a docente quen decida cal das dúas opcións é a idónea para cada caso, optándose pola segunda sempre que a ausencia a clase non exceda o 20% e sempre que estea superado, polo menos, o 50% das probas.</p>	T2, T5, T8, T14, X6, X7, X8, ED5, ED6	100%
7.2. Avaliación extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<p>A avaliación na convocatoria extraordinaria de xullo consistirá nun exame arredor de CALQUERA dos contidos aos que se refire o temario. O exame constará de:</p> <ol style="list-style-type: none"> Un comentario dun texto sobre calquera dos aspectos contidos no temario. Dous temas a desenvolver desde unha perspectiva crítico-histórica. A definición de conceptos e termos da historia teatral explicados no temario. <p>Quen non supere a avaliación ordinaria terá necesariamente que realizar este exame. Non hai opción a avaliar partes da materia por separado en xullo nin se gardará ningunha nota obtida durante a avaliación continua ou na convocatoria</p>	T2, T5, T8, T14, X6, X7, X8, ED5, ED6	100%

ordinaria de febreiro.

7.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria

Ferramenta / actividade

**Competencias
avaliadas**

Ponderación

Aqueles estudantes que perdan o dereito á avaliación continua por ausentarse a máis dun 10% das horas da materia deberán:

T2, T5, T8, T14, X6,
X7, X8, ED5

100%

1/ Realizar un exame na data e hora da convocatoria ordinaria de febreiro (vid. as características do exame no punto anterior);

ou 2/ Demostrar, a través da realización dalgunha proba específica ou da repetición dalgun dos traballos non entregados/non superados que o/a alumno/a está en disposición de acadar as competencias non superadas.

Será a docente quen decida cal das dúas opcións é a idónea para cada caso, optándose pola segunda sempre que a ausencia a clase non exceda o 20% e sempre que estea superado, polo menos, o 50% das probas.

8. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

Referencias básicas

Álvarez Barrientos, Joaquín (1988) "Desarrollo del teatro popular a finales del siglo XVIII", en *Actas de las jornadas sobre teatro popular en España*, ÁLVAREZ BARRIENTOS, J.; CEA GUTIERREZ, A., (eds.), Madrid, C.S.I.C., pp.215-225

Andioc, René (1987), *Teatro y Sociedad en el Madrid del siglo XVIII*, Madrid, Castalia.

Asensio, Eugenio (1971), *Itinerario del entremés*, Madrid, Gredos.

Ballesteros, Antonio (2010) "Esbozo de una historia del teatro de la inquietante extrañeza". En ADE, 131, xullo-agosto 2010.

Bertold, M. (1974) *Historia social del teatro*, Madrid, Ediciones Guadarrama.

Blasco, J.; Caldera, E.; Álvarez Barrientos, J.; De la Fuente, R. (1992), *Hagiografía popular y comedias de santos*, Madrid, Ediciones Júcar.

Boucher, François (1967) *Historia del traje en Occidente. Desde la antigüedad hasta nuestros días*, Barcelona, Montaner y Simón.

Caro Baroja, Julio (1974) *Teatro popular y magia*, Madrid, Revista de Occidente.

Díez Borque, J. M^a (Dir.) (1985) *Teatro y Fiesta en el Barroco*, Sevilla, Ediciones del Serbal.

----- (1988) *Historia del teatro en España*, vols. I y II, Madrid, Taurus.

García Barrientos, José Luis (dir.) (2007): *Análisis de la dramaturgia. Nueve obras y un método*. Madrid: Fundamentos.

Hermenegildo, A. (1994) *El Teatro del Siglo XVI*, Madrid, Ediciones Júcar.

Hormigón, Juan Antonio (2002): *Trabajo dramático y puesta en escena*. 2 vols. Madrid: ADE.

Huerta Calvo, J. (1995) *El nuevo mundo de la risa*. Estudios sobre el teatro breve y la comicidad en los siglos de oro, Palma de Mallorca, Olañeta.

Huerta Calvo, Javier [dir.] (2003) *Historia del teatro español*. Madrid: Gredos.

Irvin, Polly (2003): *Directores*. Barcelona: Océano.

Laver, James (1997), *Breve historia del traje y la moda*, Madrid, Cátedra.

López Silva, Inmaculada (dir.) (2018) *Diccionario Enciclopédico de Termos Escénicos*. Santiago: Consello da Cultura Galega.

Ferramenta en liña: <http://dicionarios.consellodacultura.gal/termosescenicos/>

MacGowan, Kenneth & Melnitz, William (2003) *Las edades de oro del teatro*. Madrid: FCE.

Marínis, Marco de (1988) *El nuevo teatro, 1947-1970*. Barcelona: Paidós.

Nicoll, Allardyce (1964) *Historia del teatro mundial*. Madrid: Aguilar.

Oerhlein, Joseph (1993) *El actor en el teatro español del Siglo de Oro*, Madrid, Castalia.

Oliva, César & Torres Monreal, Francisco (2005) *Historia básica del arte escénico*. Madrid: Cátedra.

Ruano de la Haza, José María (2000) *La puesta en escena en los teatros comerciales del siglo de oro*, Madrid, Castalia.

Sánchez, José Antonio [ed.] (1999) *La escena moderna*. Madrid: Akal.

Savarese, Nicola (1992) *Teatro e spettacolo fra Oriente e Occidente*, Bari, Laterza.

Surgers, Anne (2008) *Teatro occidental. Unha historia desde a escenografía*. Vigo: Galaxia
Tato Fontaiña, Laura (1999) *Historia do teatro galego. Das orixes a 1936*, Vigo, A Nosa Terra.

Turner, Victor, *El proceso ritual*, Madrid, Taurus, 1988

Veinstein, André (1962): *La puesta en escena. Teoría y práctica del teatro*. Buenos Aires: Compañía General Fabril Editora.

Vieites, Manuel F. (2005) *Historia do teatro galego. Unha lectura escénica*. Santiago: Xunta de Galicia.

Vieites, Manuel F. [coord.] (2008) *Cento vinte e cinco anos de teatro en galego*. Vigo: Galaxia - ESAD
Wellwarth, George E., *Teatro de protesta y paradoja*, Madrid, Alianza Editorial, 1974

9. OBSERVACIÓNS

Esta Guía Docente pode verse modificada nalgún punto en virtude do desenvolvemento da docencia e os seus imprevistos, a criterio do docente ou do Departamento de Teoría e Historia das Artes Escénicas e sempre avisando o alumnado dos parámetros de mudanza con antelación e con argumentos xustificadas.